

Deček iz sirofišnice (Povest)

Svidenje

Že se je popoldne nagibalo k mraku, ko je prav blizu udarila granata in sesula poslednjo hišo, ki je samevala ob Piavinem bregu. Priso-pihal je sel od bataljonskega po-veljništva.

»Kje je desetnik Mikec Anton?«

»Tu, kaj pa je?«

»Zaupno sporočilo za vas«, mu je izročil zalepljeno pismo in od-dirjal dalje. Tone je čital:

»Jutri zvečer točno ob enajstih bodite s tremi zanesljivimi in obo-roženimi možmi pri postajnem po-slopju Susegana. Nadaljna navodila slede tam. Poveljstvo.«

Ob napovedani uri je bil tam. Še ena četvorica se jim je pridružila v temni noči. Pripeljal jo je nadpo-ročnik in pojasnil namen sestanka. — Na nasprotni strani so bili Itali-jani postavili močno predstražo, o-boroženo s topiči, in to je bilo treba uničiti. Vsak mož je dobil razstre-ljivo, s katerim naj bi uničili topiče. Prodirali so po določenem načrtu. Najprej so zlezli v predpolje in se splazili do brega, kamor je bil od-delek pionirskih čet skrivaj že prejšnjo noč skril dva čolna — za vsako napadalno patruljo po enega. Toneta je določil poročnik za vo-ditelja prvega čolna, sam je prevzel poveljstvo nad drugim, stisnil v eno roko revolver, v drugo pa uro.

»Čez pol ure bo začela streljati naša artiljerija, razbijala bo nepre-trgoma pet minut, medtem bomo napadli. Dečki, izkažite se!«

Ko je dal Tone potrebna navodila in razporedil vojake, se je stisnil k zemlji in se vdal premišljevanju. — Tik pred njim je lezla Piava in gr-grala, noč je bila temna in prikrit nemir je plaval v tihoti. Zagrebel je prste v vlažno zemljo. Tedaj se mu je nenadoma zazdelo, da nekaj zdihuje v globini. Pritisnil je uho na tla... Morda so bili razburjeni živci ali kaj, zares je zdihovalo, prav raz-ločno je čul, kako je prosilo: Čemu me tepeš, o človek, zakaj, zakaj? Sita sem tvoje krvi, kosti in mesa — usmili se me! Zakaj me ne pre-orješ s plugom, poseješ z žitom in obsuješ z blagoslovom, o človek! Le zakaj mi razkopavaš prsi z grana-tami in me kolneš. Boli me, boli, us-mili se in vrni mi moj mir, šele po-tem boš našel tudi ti svojega...«

Tisti čas so slišali v raztepeni zemlji bojišč milijoni trpinov ta hrepeneči vzdih zemlje. Glasneje se je oglasilo domotožje in kakor zarja novega upa je objelo vsa srca...

Zasikalo je skozi zrak in vsule so se granate in razpočile, da je on-stran brega rdeči sijaj švignil v gluho noč. Še je bobnelo na italijan-sko predstražo, ko se je iz noči za-čulo kratko poročnikovo povelje:

»Naprej!!!«

Skočili so v čolne in so pod zaščito železne toče hitro pluli proti na-sprotnemu bregu. Ko sta rilca čol-nov udarila ob suho, je utihnila ka-nonada. Devet tigrov se je besno zagnalo proti sovražniku. Tone je z granato v roki tekkel prvi, se spod-tikal in kobacal po tleh. Deset met-

rov pred njim je zaregljala italijanska strojnica in krogle so strupeno zrasle v temo. Devetorica je zavihetela granate, jih zagnala v jarke, se pognala naprej in sekala in ubijala. Tone je bil prvi med njimi, hujši in bolj divji od drugih; vsi dobri sklepi niso pomagali: Kadar

pljuskala kakor v prekipevajočem loncu. Ognjeni dež je zdaj sekal v vrste patrolje. Vsak se je stisnil, kamor je mogel, nič ni pomagalo. Najprej se je zgrudil in izginil v reki poročnik. Tone se je zleknil pod breg in pol v vodi čakal s stisnjenimi zobmi svojega konca. Dolge

je zaslišal bojni trušč, se je vse zameglilo, krvave lise so mu zaplesale pred očmi, takrat je pred njim trepetal sovražnik in zaman prosil milosti — zarjovela je zver v človeku. Z mrzlično hitrostjo so nabasali topiče z razstreljivom, položili vžigalne vrvce in — resk — z oglušujočim treskom jih je razneslo. Vse to je bilo delo nekaj trenutkov. Sedaj pa hitro nazaj, dokler se ne vzdrami sovražnik! Ko so pritekli do čolnov, se je že vsula toča italijanskih granat v reko in tako odrezala napadalcem povratek. Neprenehoma je udarjalo, da je voda

ure je trajalo besno streljanje... Šele ko je prva zora dneva lezla v jasno nebo, je ponehalo najhujše. K sreči se Italijani še niso upali zavzeti svoje razdejane straže, ker so mislili, da tam kar mrgoli sovražnikov. Tone je prestal najhujše trenutke svojega življenja. Bolj mrtev ko živ se je končno previdno izvelkel iz blata in se ozrl okolu sebe. Čolni so se bili potopili ali jih je pa voda odnesla, okoli njega je bilo vse mirno, gotovo je vse mrtvo, si je mislil. Ni kazalo več čakati, nevarnost je vsak trenotek naraščala. Reka ni bila preširoka in v jutra-

njem mraku bi jo morda brez nezgode preplaval, tem varneje, ker jo je pokrivala lahna megla. Že je hotel izvršiti sklep, tedaj je blizu njega nekdo zastokal, da se je Tone presunjen ozrl. Tam v grmovju je ležal ranjen tovariš. Skočil je k njemu. Ko se je sklonil in mu pogledal v obraz, je zakričal. Tudi ranjenec je težko zahropel in stegnil roko, proseč usmiljenja. Tone je klecnil poleg njega, grozeče dvignil težko pest, v glavi mu je zašumelo in krvave lise so mu zaplesale pred očmi.

»Torej sem te vendar našel!? Izdajalec, ubijalec, kaj? Ubijem te! Ali me poznaš?« Težko je dihal, vsa zadržana maščevalnost se je razbesnela v te besede. Z rokami ga je zgrabil za golt in ga stresel, ne meneč se za pretečo nevarnost. Sedaj mu je bilo vse eno — če bi tudi umrl. Zadrževal je stud in jezo in z naslado zavrtal sovražni pogled v onemoglega nasprotnika.

Ta je široko razprl veke in se zgrozil. Mišice v obrazu so mu zatrepetale in z mrtvaškim glasom je odgovarjal:

»Ti si — Tonek... Ali me boš sedaj ubil?« Povesil je pogled in zamižal v pričakovanju smrtnega udarca. Nenadoma se je pa vzpel in hripavo zatulil:

»Nikar!! Ne maram umreti, reši me! — Rešite me, ljudje! Ranjenca hočejo ubiti!« in oklenil se je Tonetove roke.

Tone je prebledel, nato ni bil mislil. Ne, ranjenca ne bo ubijal, čeprav je Pičino. Z nadčloveško voljo se je obrzdal, zatrl maščevanje, ki ga je glodalo, in pokleknil k Pičinu. Ta je uganil spremembo, ki je

zanj pomenila rešitev, zlobno režaje se je oklenil Tonetovega vratu in italijančil:

»Kaj ne, tovariša moraš rešiti. Le naloži me, ne bom pretežak... Hehe, plavati tudi znam. Samo malo boš pomagal tovarišu.«

Dopustil je, da se je Tone mučil z njim, čeprav je bil bolj prestrašen kakor ranjen. Tone je stisnil zobe, si oprtal izdajalca na pleča in zagazil v plitvo vodo. Koliko premagovanja ga je stalo to samaritansko delo! Nista še bila daleč od brega, ko se je za njima zagnal v vodo še eden, ki je utekel smrti. Tone se ni utegnil ozreti, hitel je s svojim bremenom čez vodo, ker je bil skrajni čas in se je megla že dvigala. Pičino je jahal Toneta in kuhal zahrbtnje nakane. — Najlepša priložnost, iznebiti se maščevalca, se mu je nudila sedaj: en krepek udarec po glavi in rešen bi bil. Oni ga bo na drugi strani gotovo ubil, ali kaj. Zaradi rane na nogi bi lahko preplaval reko. Ni se še dobro zavedel svoje misli, že jo je sklenil izvršiti. Ampak ne udariti, videl bi oni, ki plava zadaj. Bolj enostavno bo zadaviti nevšečneža. Sklonil se je naprej, nenadoma oklenil Tonetov vrat in ga sunil v tilnik. Tone se ni mogel braniti, niti zavpiti, prehitro je zgubil zavest in se začel potapljati. Še ga je Pičino davil pod vodo, tedaj se je razpočila nad njima granata, da se je morilec vzpel in omahnil v valove, ki so pogoltnili še njega...

Tretji plavač je bil priča kratke žaloigre, a pomagati ni mogel. S poslednjimi močmi se je zagnal proti bregu, tedaj... tedaj se ga je kakor s kleščami oprijela neka roka...

(Konec prihodnjič.)